

SAUGAUS DUJŲ VARTOJIMO INSTRUKCIJA

I. Suskystintų naftos dujų fizinės ir cheminės savybės

1. Suskystintos naftos dujos gaunamos perdirbant naftą. Jos susideda iš angliavandenilių, kurie esant normalioms sąlygoms yra dujiniame būvyje, o padidinus slėgį ar sumažinus temperatūrą – virsta skysčiu. Pagrindiniai komponentai: propanas, butanas.

Kvapas. Suskystintos naftos dujos yra bekvapės. Kad pajusti galimą dujų nutekėjimą, į dujas įmaišoma odoranto (pvz., etilmerkaptano), suteikiančio joms nemalonų, specifinį kvapą.

Spalva. Suskystintos naftos dujos yra bespalvis skystis. Jų garai taip pat yra bespalviai.

Sprogumas. Dujų mišinys su oru gali sprogti. Sprogimo metu (skirtingai nuo degimo) visas mišinio tūris užsidega staiga, iš karto. Sprogstant išsiskiria labai daug šilumos, degančio mišinio tūris padidėja kelis kartus, susidaro didelis slėgis, kuris veikia griauinančiai.

Sprogimas gali įvykti:

- esant tam tikram dujų -oro santykiui;
- į susidariusį mišinį patekus liepsnai ar kibirkščiai.

Dujų kiekis ore, išreikštas procentais, kuriam esant susidaro sprogstamas mišinys, vadinamas sprogimo riba. Mažiausias dujų kiekis ore, išreikštas procentais, kuriam esant gali įvykti sprogimas, vadinamas žemutine, o didžiausias – viršutine sprogimo riba. Suskystintoms propano- - butano dujoms sprogimo riba yra $1,5 \div 9,5 \%$.

Degumas. Suskystintų propano-butano dujų savaiminio užsidegimo temperatūra yra apie 460°C. Degant suskystintoms naftos dujoms išsiskiria anglies dvideginis ir vandens garai.

Esant oro trūkumui, susidaro dalinio degimo produktai – suodžiai ir anglies monoksidas (smalkės).

Lyginamasis svoris. Suskystintų naftos dujų dujinės fazės lyginamasis svoris $\approx 2,4 \text{ kg/m}^3$. Dujos yra žymiai sunkesnės už orą, todėl esant nutekėjimui, kaupsis žemesnėse vietose.

Nuodingumas. Suskystintos naftos dujos nėra nuodingos, tačiau žmogaus organizmą veikia troškinančiai. Nuodingas yra dujų dalinio degimo produktas anglies monoksidas (smalkės).

II. Ką daryti užuodus dujų kvapą?

1. Užuodus dujų kvapą, būtina pranešti AB „Suskystintos dujos“ Dujų avarinei tarnybai tel. numeriu **061452004**. Telefonu naudokitės TIK neuždujintoje aplinkoje ir ten kur nėra dujų kvapo.
2. **Pajutus dujų kvapą namie, kol laukiate dujų avarinės tarnybos, atlikite šiuos saugumo veiksmus:**
 - išjunkite dujinius prietaisus;
 - uždarykite uždarymo įtaisus (čiaupas), esančius prieš dujinius prietaisus;
 - plačiai atidarykite duris ir langus ir taip sukeltite skersvėjų patalpoms vėdinti. Taip pat venkite patalpų, kuriose užuodžiamas dujų kvapas;
 - nekurkite atviros ugnies, jei ji dega – užgesinkite. Nerūkykite, nesinaudokite ugnies šaltiniais;
 - Nesinaudokite elektros prietaisais, jungikliais, kištukais, skambučiais, telefonais, telefonspynėmis ar kita pastato ryšio įranga;
 - Esant būtinumui, nesinaudojant durų skambučiais, įspėkite namo gyventojus apie būtinumą pasišalinti iš pastato;
3. **Pajutus dujų kvapą lauke:**
 - uždarykite aplinkinių pastatų langus ir duris, siekiant išvengti pastato/patalpų uždujinimo;
 - nekurkite atviros ugnies, jei ji dega – užgesinkite. Nerūkyti, nesinaudokite ugnies šaltiniais;
 - nesinaudokite elektriniais prietaisais;
 - informuokite pašalinius asmenis apie galimą pavojų ir venkite patekimo į uždujintą aplinką;
 - esant būtinumui, nesinaudojant durų skambučiais, įspėkite namo gyventojus bei pasišalinkite iš zonos, kurioje užuodžiamas dujų kvapas.

III. Naudotis dujine virykle abonentui (gyventojams) leidžiama tik išklausiusiems instruktažą.

1. Maisto ruošimo veiksmų seka. Dujų degikliai.

- prieš naudodamiesi dujų virykle, atidarykite orlaidę, išvėdinkite patalpą;
- patikrinkite ar visi viryklės čiaupai, dujotiekio čiaupas arba (baliono) ventilis uždaryti;
- atidarykite dujotiekio čiaupą arba baliono ventilių;
- prikiškite specialų žiebtuvėlį arba degantį degtuką prie degiklio ir nestipriai spausdami pasukite atitinkamą rankenėlę prieš laikrodžio rodyklę. Didelės liepsnos paveikslėlis ant rankenėlės žymi maksimalią degiklio galią, o maža liepsnelė-minimalią. Pasirodžius ugniai, rankenėlę paleiskite. Jei ugnis užgęsta, procedūrą pakartokite. Dujos turi degti ramia, melsvai violetine liepsna.
- gali būti ugnies uždegimui, ugnies uždegimo mygtukas modeliams su elektrinio uždegimo funkcija. Šis mygtukas ugnį uždega automatiškai. Paspaudus ir atleidus mygtuką, kibirkštis spragtelė visuose degikliuose. Tame degiklyje, į kurį teka dujos, užsidega liepsna. Jei liepsna nepasirodo, procedūrą pakartokite. Paspaudus mygtuką ir jo neatleidus, ugnis neužsidegs.

- gali prietaisas turėti ugnies uždegimo rankenėlė – modeliams su integruota uždegimo funkcija. Spausdami rankenėlę pasukite ją laikrodžio rodyklės kryptimi. Atleidus rankenėlę degiklis užsidega savaime. Jei atleidote rankenėlę ir liepsna užgęsta, pakartokite tą pačią procedūrą dar kartą. Jei ugnis vis tiek nepasirodo, palaukite 1 minutę ir vėl pakartokite procedūrą. Dėmesio! Nelaikykite rankenėlės paspaudę ilgiau nei 15 sekundžių!
- indą statykite uždėję ant viryklės grotelių per centrą. Rekomenduojama naudoti tokius puodus, kurių dugnas visiškai uždengtų ugnį. Užvirus inde skysčiui, kad jis neužlietų degiklio, sumažinkite liepsną.
- prieš uždegdami degiklį orkaitėje, atidarę dureles ją pravėdinkite 2-3 min.
- prikiškite prie orkaitės degiklio specialų žiebtuvėlį ar uždegtą degtuką ir atidarykite orkaitės degiklio čiaupą.
- uždegtą dujas viryklės orkaitėje, patikrinkite, ar dujos dega per visą degiklio ilgį.
- baigę naudotis dujų virykle, **pirmiausia uždarykite dujotiekio čiaupą prieš dujinį prietaisą**, arba baliono ventilių **ir sulaukite kad užgestų ugnis**, o po to uždarykite prietaiso degiklių čiaupus.
- prieš pradėdant naudoti kiekvieną dujinį prietaisą būtina perskaityti prietaiso gamintojo pateikiamą naudojimo instrukciją;

IV. Abonentui draudžiama:

- pačiam keisti dujų viryklės (baliono) pastatymo vietą, remontuoti prietaisą;
- ieškoti dujų nuotėkio ugnimi;
- palikti uždegtą dujų viryklę be priežiūros arba leisti ją naudoti mažamečiams vaikams ir neapmokytiems asmenims;
- miegoti patalpoje, kurioje yra dujų viryklė arba balionas;
- risti prie dujotiekio vamzdžių virves bei apkrauti dujų balioną, arba dujų viryklę daiktais;
- džiovinoti skalbinius virš dujų viryklės ir naudoti ją patalpoms šildyti;

V. Abonentas privalo:

- nuolat vėdinti patalpas, kuriose veikia dujų įrengimai;
- dujų viryklę laikyti švarią;
- netikėtai nutrukus dujų tekėjimui į degiklį, nedelsiant uždaryti dujotiekio čiaupą arba baliono ventilių ir viryklės degiklių čiaupus;
- jei patalpoje, kur sumontuota dujų viryklė (balionas) jaučiamas dujų kvapas, iškviešti dujų avarinę tarnybą;
- neleisti remontuoti dujotiekio ir dujų įrenginių asmenims, neturintiems atitinkamo tarnybinio pažymėjimo;
- reikalauti kad šaltkalvis, remontuodamas dujų viryklę abonto užsakymu, atliktų prietaiso pilną techninį aptarnavimą (patikrintų ir sureguliuotų viryklės veikimą, muilo emulsija ir dujų analizatoriumi patikrintų dujotiekio sujungimų bei čiaupų sandarumą);
- sugedus prietaisui, kreiptis į dujų ūkio įmonę ar kitą kvalifikuotą tarnybą;
- kilus gaisrui užsukti baliono ventilių ir peiliu nupjauti guminę žarną, kuri jungia vamzdį su reduktoriumi, išnešti balioną į lauką;

VI. Svarbūs patarimai . Negalima

*Niekada nepalikite vaikų be priežiūros prie veikiančios viryklės, nes jos paviršiai įkaista.

*Neleiskite vaikams ar kitiems asmenims sėdėti arba stovėti ant atvirų orkaitės durelių ar kitų jos dalių.

*Niekada nedėkite didelių puodų ar indų ant dviejų kaitviečių.

*Užsidegus aliejui ar riebalams, niekada negesinkite jų vandeniu.

*Nekaitinkite neatidarytų maisto pakuočių ar skardinių, nes nuo karščio viduje susidaro slėgis ir jos gali sprogti.

***Išbėgus skysčiui, jį reikia kuo greičiau nuvalyti, nepamirštant, kad paviršius gali būti įkaitęs.**

Baigę gaminti maistą, visada nuvalykite paviršių, nes kitą kartą kepat maisto likučiai ir pan. gali pridegti ar net užsidegti!

*Šalia viryklės esančiose spintelėse nelaikykite degių ar sprogiųjų medžiagų, taip pat aerosolių.

*Niekada neuždenkite vėdinimo angų.

*Ant durelių rankenų nekabinkite rankšluosčių, pašluosčių ir panašiai.

*Nenaudokite indų išgaubtais dugnais. Indai turi būti plokščiu dugnu.

*Nedėkite kepimo indų ir puodų tiesiai ant orkaitės ertmės dugno.

*Reguliariai valykite viryklę, geriausia po kiekvienomnaudijimo.

VII. Svarbu

*Viryklę prijungti gali tik specialistas.

***Prieš naudodami viryklę, atidžiai perskaitykite naudojimo instrukciją.**

*Prie viryklės negalima laikyti degių medžiagų, nes jos paviršiai įkaista.

***Atsargiai atidarykite dureles. Prieš ištraukdami maistą, leiskite išeiti garams ir karščiui.**

*Skardas ir kitus karštus daiktus iš orkaitės traukite apsimovę virtuvines pirštines.

***Prieš valydami viryklę, leiskite jai atvėsti.**

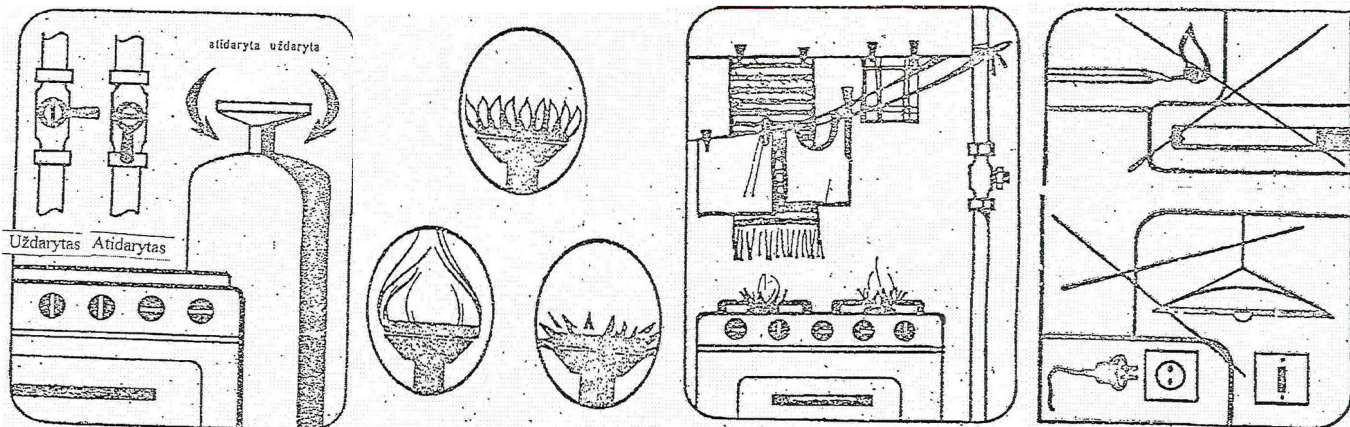
***Remonto darbus visuomet patikėkite kvalifikuotam meistrui.**

VIII. Ekonomiškai naudokime suskystintas dujas

Siekiant ekonomiškai naudoti dujas, laikykitės šių reikalavimų:

- Reguluokite degiklių liepsną.
- Nedėkite degiklių, kol neužkaistas indas.
- Nešildykite didesnio kiekio vandens negu jums reikia.
- Ruošdami maistą, uždenkite puodą dangteliu (tai padės sutaupyti 15% dujų). Sandariai uždarykite orkaitės dureles.
- Užvirus puode vandeniu, sumažinkite degiklio liepsną iki minimalios.

- o Baigę ruošti maistą, nedelsiant išjunkite degiklius.
- o Nenaudokite dujų viryklių patalpoms šildyti.

Prieš pradėdami naudoti dujų įrenginį, patikrinkite dujotiekio ir dujų įrenginio čiaupų padėtį. Baigus darbą su įrenginiu uždarykite įrenginio ir dujų vamzdžio čiaupus.

Viršuje gera liepsna
Kairėje – maža oro
Dešinėje – per daug oro.

Neriškite prie dujotiekio virvių, nedžiaukite virš prietaiso skalbinių.

Pajutę patalpoje dujų kvapą uždarykite dujotiekio ir degiklių čiaupus. Vėdinkite patalpas. Neįjunkite ir neišjunkite elektros prietaisų, nerūkykite, nedekite degtukų. Kvieskite dujų avarinę tarnybą telefonu: **061452004**.